

Slovenski dom

Štev. 140.

V Ljubljani, sreda 21. junija 1939.

Leto IV

Boj za rusko zavezništvo

Nemčija ponuja Sovjetom nenapadno zvezo

Vesti o nemških ponudbah silijo Anglijo k vse večjem popuščanju pred ruskimi zahtevami

London, 21. junija. o. Angleška vlada je zadnje dni storila vse, da bi pospešila potek pogajanj s sovjetsko Rusijo. Stori la je to zaradi vznemirljivih vesti, ki jih je dobila iz Moskve in iz Berlina. Te vesti govore o nemških prizadevanjih, ki naj bi odvrnila Sovjetsko Rusijo od tega, da bi se pridružila francosko-angleški mirovni fronti. Kanceler Hitler, ki je do Sovjetov sicer izredno nezaupljiv, je dal zadnje čase zunanemu ministru Ribbentropu vsa po oblastila, da lahko ponudi Rusiji, kar se mu bo zdelo umestno. Nemški poslanik v Moskvi je te dni prišel k sovjetskemu zunanjemu ministru Molotovu s predlogom za sklenitev nenapadne zveze med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, za sklenitev nove, za Sovjete izredno ugodne trgovske pogodbe in predlog za konferenco baltičskih držav, Nemčije in Rusije, ki naj bi sklenila posebno zvezo. Za zdaj gre samo za neuradne ponudbe, brž ko bi pa Rusija pokazala

pripravljenost, bi Nemčija te predloge ponovila tudi uradno.

Moskva, 21. junija. o. Sovjetska uradni poročevalska agencija Tass zavrača vse vesti, ki jih prinaša včerajšnji nemški tisk o tem, da so se pogajanja med Anglijo, Francijo in Rusijo v Moskvi zavlekla zaradi tega, ker je Rusija zahtevala od Anglije in Francije poročila tudi za svoje meje na Daljnem vzhodu. Vse te vesti so brez podlage.

London, 21. junija. o. Poluradno poročajo, da so pogajanja za zvezo med Anglijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo stopila v odločilno razdobje. Anglija je sprejela angleški nasvet o poročstvu za baltičske države, na katere naj bi se določila pogodbe raztegnile tako, kadar bi bile življenjske koristi ene od zaveznic prizadete. Gre samo še za to, ali bi bile baltičske države v besedilu sporazuma omenjene z imenom kakor to zahtevajo Rusi, ali ne.

Angleška vlada je poslala nova navodila svojemu zastopniku Strangu v Moskvo. Ta navodila

bo Strang danes sporočil sovjetskemu komisarju za zunanje zadeve Molotovu. Nova angleška navodila Strangu pomenijo še nadaljnje popuščanje angleške vlade pred ruskimi zahtevami, imajo pa tudi širša, daljnosežnejša pooblastila Strangu za sklenitev pogodb med Anglijo in Rusijo. Nekateri angleški časopisi tudi poudarjajo, da bo Moskva zahtevala angleško-sovjetsko sodelovanje tudi na Daljnem vzhodu, česar se je Anglija do zdaj stalno branila.

Od sovjetskega odgovora na te predloge zavisi usoda Zveze. Ruski oblastniki bodo zdaj morali pokazati, ali jim je za obrambo miru ali ne.

Pariz, 21. junija. o. Vse francoski in angleški tisk izraža danes upanje, da bo do pogodbe med Francijo, Anglijo in Rusijo prišlo v kratkem. Glavne ovire so že premagane, ker je Anglija sprejela francoske nasvete. Če bi se posvetovanja v Moskvi še zavlekla, je verjetno, da bo Nemčija začela s novimi akcijami v Srednji Evropi, da bi s tem oplašila baltičske države. Tako pišejo francoski listi, angleški pa napovedujejo sporazum najpozneje v petnajstih dneh.

Smrt Joca Jovanoviča, voditelja srbskih zemljoradnikov

Belgrad, 21. jun. m. Na svojem agitacijskem potovanju je včeraj popoldne umrl v Ohridu, zadet od srčne kapi bivši minister in voditelj zemljoradnikov Joca Jovanović. Jovanović je pred dnevi odpoval s svojimi najbližjimi sodelavci na agitacijsko potovanje v južno Srbijo ter je imel več sestankov, v Skoplju, Prilepu, Velesu in Ohridu. Včeraj se je ustavil v Ohridu, kjer je imel zborovanje v hotelu »Srbski kralj«. Ze med zborovanjem se Joca ni čutil najbolje ter je odšel za četrtr ure na svež zrak. Ko je bilo na vrsti njegovo predavanje, se je znova vrnil v dvorano. Po predavanju se je Joca Jovanović v spremstvu s svojim političnim prijateljem Grubčevićem podal na njegovo stanovanje. Med kosilom so se razgovarjali o političnih vprašanjih ter se udeleženci obujali spomine na mladosne dni. Joca Jovanović je dejal, da je prvič prišel v Ohrid prav pred 43 leti, v svoji najlepši mladosti, ko je bil že konzul kraljevine Srbije v Skoplju. Pri teh besedah, mu je nenadno postalo slabo, zgrudil se je in začel težko dihati. Navzočni so skočili k njemu ter ga položili na zofa. Poklicali so tudi takoj zdravnike, vendar je bilo vse prizadevanje zastonj, ker je Joca Jovanović po nekaj minutah že izdihnil. Položili so ga na mrtvaški oder na stanovanju njegovega prijatelja Grubčevića, poslanec dr. Tupanjin in po smrti obvestil pokojnikovo družino, vodstvo bivše zemljoradniške stranke ter svoje politične prijatelje.

Pogrebne svečanosti za pokojnim Joco Jovanovićem so bile v Ohridu včeraj popoldne. Udeležila se jih je velika množica ljudi ter tudi častna četa vojske, ki je pokojnemu Jovanoviću kot rezervnemu častniku izkazala vse vojaške časti. Truplo Joca Jovanoviča bodo pripeljali danes v Belgrad ter ga položili na mrtvaški oder v saborni cerkvi, od koder bo jutri popoldne pogreb.

Joca Jovanović je bil pri zadnjih volitvah izvoljen za poslanca v okraju Oplenac. Na njegovo mesto bo zdaj prišel v poslansko zbornico njegov namestnik Miličin Jakovljevič, bivši župan vasi Trnava.

Dolžnost vsakega katoličana je, da zastopa vsak dan, ob vsaki uri in povsod idejo kongresa Kristusa Kralja! številni darovi naj omogočijo izvedbo tega kongresa!

Sport v zadnji minuti

Snoči je bila skupna seja članov upravnega odbora Jugoslovanske nogometne zveze ter zastopnikov podzvez. Na njej so vzeli na znanje dosedanje sklepe upravnega odbora JNZ.

Nogometna reprezentanca Anglije je igrala v Johannesburgu v Južni Afriki svojo četrto tekmo ter je tokrat premagala nogometno reprezentanco Južne Afrike brez vsakega truda z rezultatom 3:0.

Znani ameriški boksar Bob Pastor je dobil od angleške boksarske federacije povabilo, naj pride na Angleško ter tam še enkrat ponovi svojo zadnjo zmago nad Tommyjem Farrom. Pastor bo povabilo brzkone sprejel, ker so finančni pogoji za ta njegov nastop v Angliji precej zadovoljivi.

V Erfurtu je sloviti nemški tekač Harbig postavil nov svetovni rekord v teku na 500 m. Harbig je to tergo pretekel v času 1.17.

Prav tam je berlinski tekač Jakob izboljšal nemški rekord v teku na 1000 m. Jakob je za to tergo porabil 2.25 min. Njegov novi rekord je za 8 desetink sekunde boljši od starega, ki ga je bil postavil Peltzer.

Nov poljski rekord v teku na 5000 m je postavil znani poljski tekač Kusoczinski, ki je v Stockholmu pretekel to tergo v času 14.24. Drugi je bil Šved Tillmann, 4 metre za njim.

Potovanje egiptovskega zunanjega ministra v Turčijo, Grčijo in Romunijo

Za obrambno zvezo Egipta z balkanskimi državami

London, 21. junij. m. Angleška politična javnost posveča veliko pozornost pogajanjem, ki zdaj potekajo v Ankari med turškim in egiptovskim zunanjim ministrom. To pogajanja se nanašajo predvsem na medsebojno obrambo Sueškega prekopa. Oba zunanja ministra razpravljata tudi o vprašanju priključitve Egipta zvezi prednjeazijskih držav. Pričakujejo, da bo egiptski zunanji minister Jahia paša po obisku v Ankari odšel tudi v Grčijo in tam stopil v stik z grškimi odločujočimi ljudmi, da bi ob kakoli vojni nevarnosti grško otočje služilo za oporišča proti vsakemu vojaškemu nastopu, ki bi ogrožal Sueški prekop.

Bukarešta, 21. jun. m. Te dni pričakujejo v Bukarešti prihod egiptovskega zunanjega ministra Jahia paše, ki bo prisel v romunsko prestolnico s strokovnjaki za mednarodno pravo. Jahia paša se bo v Bukarešti pogajal za sklenitev političnega sporazuma z Romunijo. Obisk egiptovskega zunanjega ministra v Bukarešti pomeni nadaljevanje dela za obranitev ravnotežja v vzhodnem Sredozemlju, predvsem pa za sklenitev vojaškega sporazuma med Turčijo in Egiptom in Romunijo.

Pričakujejo, da bo posledica tega potovanja sklep posebne obrambne pogodbe za vzhodni del Sredozemskega morja. Pogodba naj bi bila izpolnitev mirovne fronte, ki jo pripravlja Anglija.

Ita I a in Nemčija odgovarjata Angležem na Daljnem Vzhodu

Začetek novih obsežnih japonskih vojaških akcij v raznih kitajskih pokrajinah

Hongkong, 21. junija. o. Močni oddelki japonske vojske so se ponoči izkrcali na dveh krajih blizu Svatova na južno vzhodni kitajski obali. Ker ni bila kitajska vojska na to presenečenje pripravljena, ni bilo pri Svatovu nobenih močnih oddelkov in niso Japonci dobili nikoli nič odpora. Japonci so že začeli mesto zasedati. Naskok na Svatov je prva točka novega japonskega vojnega načrta. Zasedbo Svatova in Pakhoja hočejo odrezati Kitajcem pomoč v orožju in blagu, ki je prihajal iz francoske Indokine in iz angleške Burme. Za tem bodo Japonci začeli z novo ofenzivo na ozemlju ob reki Jangce, da bi odrezali četrto kitajsko armado od ostalih Čangkajšekovih čet. Za tem bodo skušali zasedeti mesti Siampu, prestolnico pokrajine Jenan na severu, da bi preprečili zvezo med Rusijo in Kitajsko ter onemogočili vsako pomoč od tam. Če se jim bo posrečilo, bodo skušali postaviti novo osrednjo kitajsko vlado, ki bi morala takoj stopiti v zvezo proti Kominterni. S tem bi Nemčija, Italija in Japonska dobile novega zaveznika za boj proti Angliji, Fran-

ci in Ameriki v osrčju Azije. Začetek sedanje japonske akcije je v zvezi s splošnim nastopanjem Nemčije in Italije proti angleški politiki.

Zakaj je prišlo do angleško japonskega spora v Tjencinu

Japonska zapora angleškega in francoskega mestnega predela v Tjencinu traja že osmi dan. Svetovno časopisje je o tem sporu, ki naj pomeni uvod v odpravo angleškega vpliva na Daljnem vzhodu, pisalo ogromno, vendar pa je bilo malo povedanega o tem, kako je do tega neprijetnega, napetega stanja med Anglijo in Japonsko prišlo.

Dne 9. maja letos so neznanci ubili v Tjencinu Čen Si Kanga, višjega nadzornika carin in ravnatelja podružnice ameriške Federal Reserve banke. Ubili so ga v kinematografu, ko je gledal film »Gunga Dine«. Kang je bil znan kot odločen pristaš vlade, katero so v Pekingju postavili Japonci.

Japonci so po kratki preiskavi prijeli veliko Kitajcev, ki so bili tedaj v kinematografu. Štirje izmed njih so pri zaslišanju priznali, da so sodelovali pri umoru. Ker je do umora prišlo v angleškem mestnem predelu, so jih Japonci izročili angleškim oblastem, pred katerimi so pa obtoženi preklicali vse izpovedi, češ da so jih Japonci izvabili s grožnjami in z mučenjem.

Angleži zaradi tega niso hoteli izročiti teh osumljenцев in so od Japoncev zahtevali, naj neizpodbitno in natančno dokažejo, da so res omenjeni štirje Kitajci umorili Kanga. Japoncem pa se je ta zahteva zdela pretirana. Niso se hoteli z angleškimi oblastmi niti posvetovati, marveč so izdali ultimatum, v katerem napovedujejo takojšnjo blokado angleškega in francoskega mestnega predela, če jih angleške oblasti po želji Kitajcev ne izročijo. Angleži ultimata niso sprejeli, zato so Japonci 14. junija ob 5 zjutraj zaprli vse dohode v angleško in francosko mestno četrt ter začeli izvajati blokado.

Dogodek, ki bi bil sam po sebi lahko ostal brez pomena in bi ga bila rešila krajevne angleške ter japonske oblasti, se je naglo spremenil v obsežen mednarodni spor, v katerem gre za to, ali se bodo Angleži uklonili pred Japonci ter s tem pospešili odpravo mednarodnih predelov na Kitajskem ali pa bodo Japonci prisilili k spoštovanju pravic, prisojenih evropskim velesilam po več mednarodnih pogodbah.

Vesti 21. junija

Maršal Göring bo konec junija uradno obiskal Budimpešto in se pri tej priliki z madžarsko vlado posvetoval o sodelovanju med obema državama po zahtevah Nemčije.

Nemški protektor na Češkem in Moravskem von Neurath je podpisal odlok o amnestiji za politične prestopke v protektoratu. Amnestija velja tudi za Čehe.

Francoski minister za kolonije Mandel in angleški kolonijalni minister Mac Donald sta imela te dni važen setanek v Londonu. Posvetovala sta se o skupni politiki Anglije in Francije do Japoncev v Aziji in v drugih francoskih ter angleških čezmorskih posestvih.

Apostolski nuncij v Varšavi mgr. Cortesi je dopotoval v Vatikan. Pred odhodom iz Varšave je obiskal predsednika republike Moscickega ter zunanje ministra Becka.

Ameriški poslanik v Tokiu je včeraj pri japonskem zunanjem ministertvu protestiral proti obstreljevanju ameriških letal po japonskih bojnih ladjah na Kitajskem. Domnevajo, da je ob tej priliki razložil tudi ameriško stališče do spora zaradi Tientsina.

Vrhovni poveljnik finske obrambe maršal Mannerheim je imel včeraj v Helsinkih govor, v katerem je zahteval, naj Finska zviša preračun za vojsko, ker je zvečanje obrambnih izdatkov nujno potrebno, če si hoče Finska ohraniti nevtralnost in samostojnost.

Poseben odposlanec arabskega vladarja Ibn Sauda bo dospel te dni k nemškemu kancelerju Hitlerju, da bi dobil od njega moralno podporo pri boju Arabcev za neodvisnost, katero so jim obljubile velike evropske države, ki pa svoje obljube niso držale — pišejo današnji nemški listi.

Arabski voditelji iz Sirije, Palestine, Iraka in Egipta, imajo te dni v Damasku seje, na katerih razpravljajo o ustanovitvi kraljevstva v Siriji.

Vrhovni poveljnik italijanske vojske maršal Badoglio je po poročilih italijanskega tiska dopel v Albanijo, da organizira tam stalno italijansko vojsko, ki bo štela 80.000 mož.

Bivši albanski kralj Zogu in kraljica Geraldina bosta v kratkem dospela v Pariz. V pariški okolici sta si najela grad, v katerem je svoje čase prebival vojvoda Windsorski.

General Franco je s križarko »Canarias« odpoval na nekaj dnevno potovanje ob španski obali.

Nemčija lahko pospravi vse kar Španija pridela in ni treba Španiji iskati odjemalcev za njene surovine in pridelke nikjer, če bo sklenila z Nemčijo tako trgovsko pogodbo kakor ji predlaga Nemčija. Tako pišejo nemški listi ob gospodarskih pogajanjih v Burgosu.

Trgovska pogajanja med Francijo in Japonsko bodo v kratkem ugodno zaključena, ker so Japonci sprejeli vse francoske zahteve.

Sveta stolica bo v kratkem imenovala sedem novih poljskih škofov.

V Singapuru so se danes začeli posveti štabov angleške in francoske vojske ter mornarice na Daljnem vzhodu. Sestanku vojaških poveljnikov pripisujejo izreden pomen za bodoči razvoj.

Trgovski promet med Poljsko in Rusijo se po novem trgovskem sporazumu vedno bolj veča in so zadnje čase poljske tovarne poslale v Rusijo blaga za sedem milijonov zlotov.

Japonsko vojaško poveljstvo je začelo blizu Šangaja velike manevre, v katerih vidijo samo pretvezo za zbiranje japonskih čet. Te naj bi v kratkem zasedle mednarodno mesto v Šangaju.

Romunski zunanji minister Gafencu je o morebitnem vstopu Bolgarije v Balkansko zvezo izjavil, da bi morala Bolgarija to storiti brezpogojno, ne pa da že v naprej postavlja pogoje za vstop.

Madžarski narod tvori posamezna bitja, ki ne marajo biti uniformirana. Zato bodo Madžari ostali zvesti svoji ustavi, je govoril v budimpeštanski poslanski zbornici predsednik vlade grof Teleky.

Spor med Anglijo in Japonsko glede Tientsina se do zdaj še ni premaknil proti rešitvi.

Oddelek nemških napadalnih oddelkov je včeraj dopotoval v Rim.

Angleška visoka zbornica je na včerajšnji seji sprejela razne važne podatke k zakonu o obvezni vojaški službi.

Judom na Dunaju je po zadnji uredbi komisarja Bürckela prepovedan dostop v sloviti zabavni park Prater.

Skupina ameriških senatorjev zahteva, naj poseben odbor zbornice izvede preiskavo, če ni zadnjih podmorniških nesreč v Franciji, Angliji in Združenih državah krivo tuje vo-hovunstvo v teh državah, kakor po vse pravici javnost domneva.

Naš poslanik v Budimpešti Rašić je včeraj pridr-dil kosilo v čast predsedniku madžarske zbornice Daranyju. Kosila se je udeležilo tudi več madžarskih ministrov.

Novo podmornico vrste »Phoenix« je včeraj dala v delo francoska vlada.

Egiptovskemu zunanjemu ministru Jahiu paši je včeraj turška vlada priridila kosilo, na katerem sta govorila turški zunanji minister in egiptovski gost ter poudarjala skupne koristi Turčije in Egipta na Sredozemskem morju.

V neki judovski kavarni v Pragi se je razletel peklenek stroj, pri čemer je bilo 59 ljudi ranjenih, od tega sedem smrtno nevarno.

Kitajski voditelj maršal Čangkajšek naj bi v kratkem odpoval v Moskvo, da bi se tam posvetoval a ruski pomoči za Kitajsko. V Moskvi bi se sestal tudi z angleškim odposlan-cem Strangom. Tako vest so razširili Japonci.

Mejo med Turčijo in med bivšo francosko mand-datno pokrajino Aleksandretto so včeraj odpravili na veliko veselje prebivalstva.

Ameriška vlada bo v kratkem prepovedala ne-omejen izvoz jekla in železa, s čimer bo zlasti prizadeta Japonska, ki tri četrtine teh kovin za svojo potrebo kupuje v Ameriki.

Na sloviti gorski cesti, ki pelje iz Svete Krv na Veliki Klek je prišlo do strašne nesreče, ko se je velik potniški avtobus prevrnil po bra-gu. 10 ljudi je našlo smrt, 16 pa jih je huda ranjenih.

Ljubljana od včeraj do danes

Lepo je sijalo sonce v včerajšnjem zgodnjem popoldnevu. Pa so se začeli tam na severovzhodu in na vzhodu nabirati črni oblaki, ki niso obetali prav nič dobrega. Okrog štirih popoldne je najprej votlo zagrnelo, oblaki so se pomaknili višje in zagrnili sonce, in ni dolgo trajalo, ko so se že vsule kaplje. Kmalu se je vtila ploha, ki je bila tako močna, da se je zdelo kakor bi se bil utrgal oblak. Ta nepričakovana nevihta je bila značilna zato, ker je lilo še prav tako naprej tudi, ko se je že zdavnaj spet prikazalo sonce. Tisti, ki so iz bližnje okolice prihajali v mesto ali pa iz mesta šli po opravkih ven, so opazili še nekaj drugega čudnega. Deževje je bilo omejeno samo na mesto. Že na Viču so bile ceste prašne, niti kapljica dežja ni padla nanje. Končno je sonce le zmagovalo, prikazalo se je mavrica in dež je ponehal. Zdi se, da uletegoviti imeti prav tisti, ki so napovedali, da bomo zadnje tretjino meseca junija imeli vsak dan poletne nevihte z obilnim dežjem.

Neprostopoljna kopel v Ljubljani

Včeraj okrog poldne sta se brezposelna cvetličarka A. M. in neki njen znanec pogovarjala za Ljubljano ob Zmajskem mostu. Šla sta se in smejala; šlo je zaradi nekega ogledala, ki ji ga je bil njen znanec vzel. A. M. je dejala, da bi šla ponj, tudi če bi ga vrgel v Ljubljano. Znanec ni dolgo razmišljal. Zagnal je ogledalo in že je zletelo čez breg. A. M. je mislila, da je padlo še na breg, ker se je ob cementnem robniku svetlikala neka črepija. Brž je prestopila ograjo in zlezla po travi navzdol proti vodi. Tu pa ji je naenkrat spodrselo, izgubila je ravnotežje — in že se je v vodi zasljal zamolkel pljusk. Ob bregu se je takoj zbrala velika množica radovednežev; nekdo je brž skočil na reševalno postajo. Reševalec pa ni bilo treba posegati v nadaljnji razvoj dogodkov. A. M., ki je znala plavati, si je sama pomagala do rešilne lestve ter se po njej dodobra premočena in prestrašena skobacala na suho. Iz šale bi kmalu nastala žalost in stiska.

Obsežna lista ponesrečencev

Včeraj so prišli v ljubljansko bolnišnico po pomoč naslednji ponesrečenci: mehaniški mojster iz Ljubljane, Peter Skafar, ki je padel z motorja ter si poškodoval levo roko; Humar Ignacij, stavbni delavec iz Ljubljane, ki se je zbolel z žebeljem v desno nogo; dinarica z Brezovice, Kržič Ivana, ki je obirala lipovo cvetje, pa se ji je odlomila veja, da je padla in si poškodovala desno nogo; progovni delavec iz Ljubljane, Simenc Valentin, ki mu je s precejšnje višine padla na roko opeka; bajtar z Gorice, Tone Mihelčič, ki ga je na cesti napadel neki Vehovec ter ga hudo obdelal; delavec pri stavbnem podjetju inž. Dedka, Grošelj Lojze, ki se je po neprevidnosti in nesreči obstrlel s patrono; mesarski pomočnik Jože Janežič iz Ljubljane, ki je pri delu na klavnici padel tako nerodno na cementni tlak, da se je precej hudo potolkel po glavi; sin železničarja, Stanko Klemenc, katerega je povozil neznan, brezobziren kolesar; Stanko je padel pri tem tako nesrečno, da si je zlomil ključnico;

Kongres Kristusa Kralja

Vsem, ki žele ob kongresu prodajati jestvine, pijače i. t. d.

Vsem, ki žele v času kongresnih dni prodajati pijače, jestvine itd. v bližini Stadion, vljudno sporočamo, da bodo lahko dobili potrebne, primeren prostor za stojnice ozir. paviljone in sicer na zemljišču ned Stadionom, tovarno Eiffel in Tyrševo vodovodno cesto. — Za pogoje vsakdo lahko pisмено vpraša pri gosp. Janezu Andolski, Vzemajna posojilnica, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Vsak naj pri tem tudi sporoči, koliko kvadratnih metrov prostora želi imeti.

Finančni odbor za K. K. K.

hči delavca iz Ljubljane. Pokovec Stanislava, ki je padla s kolesa ter si zlomila roko; Lojze Grabljevec, hlapec na graščini Bogensperk, ki je padel s kozolca ter si zlomil roko;

Milan Benko, kuhar, ki ga je na poti med St. Vidom in Ljubljano napadel neki neznanec ter ga oklal z nožem.

Na Golovcu sta našli obešenca

Dve dijakini sta se včeraj dopoldne odpravili na sprehod na Golovec tem pri Rakovniku. Sli sta v hrib nad znano gostilno Jelačin. Nenadoma sta na nekem drevesu zagledali obešenega mlajšega moškega. Prestrašeni od grozotne najdbe sta prihiteli na policijsko stražnico na Dolenjski cesti. Stražnik je odšel z njima na kraj ter tam našel približno dvajsetletnega obešenca, ki je bil še skoraj gorak, znamenje, da je dejanje napravil pred kratkim. Poklicana je bila nato policijska komisija, ki sta jo tvorila policijski zdravnik dr. Lužar ter dežurni uradnik g. Kete. Po legitimaciji je bilo ugotovljeno, da gre za sina železniškega uradnika Stefana Luketiča iz Nove Gradiške, Mileta. Kaj je fant nagnalo k temu koraku, še niso mogli dognati. Truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico k obdukciji, ki naj bi ugotovila, ali gre za samomor ali pa morda za zločin.

V mestu pridno prezidava

Za letošnjo našo gradbeno sezono je prav značilno, da se ljudje ne lotevajo novih zidav,

Živahne kupčije s hišami in zemljišči

Ljubljana, 21. junija.

Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je prvi barometer gospodarskega stanja mesta in okolice. V časih najhujše svetovne krize, ko so vsi računali, da pride do oboroženega konflikta, so ljudje iskali povsod v mestu in okolici primerne parcele, ki so jih kupovali kar na pretek in so cene parcelam znatno šle navzgor. Poprej so bile cene nekaterim zemljiščem v neposredni bližini Ljubljane še znatno nizke, zadnji čas pa so se dvignile za 100%. Veliko je bilo povpraševanje po stavbnih parcelah, ki so bile v raznih ljubljanskih katastrskih občinah po 100 do 500 din za m². V k. o. občini Udmat n. pr. so cene od 50 din naprej za stavbne parcele. V Šiški so po 100 din m². Veliko je povpraševanje po stavbnih parcelah na Viču, v Dravljah, št. Vidu in Vižmarjih. V okolici prodajajo nekateri posestniki gozdne parcele, travnike in njive po prav nizki ceni.

Zemljiškoknjižni urad zaznamuje že sedaj v prvi polovici letošnjega leta prav obilo raznih poslov, je že do 6000 poslovnih števil in je treba računati, da bo letos prav ta urad dosegel velik rekord. Trije uradniki zmagujejo težko, pa tudi odgovorno delo, kajti tu je treba paziti na vsako malenkost in podrobnost, da se v težkih knjigah vse točno in pravilno zapiše. V maju je bilo zaznamovanih mnogo hipoteknih posojil in kreditov do zneska 8 milijonov dinarjev. V letih hude stiske od 1929 naprej do 1934 ni bilo toliko posojil knjižnih niti celo leto, kot sedaj v prvi polovici tega leta. N. pr. l. 1933 je bilo vsega vključeno do 34 milijonov, ko je že letos vključeno nad 80 milijonov dinarjev.

Tudi junija so bile drugače prav živahne kupčije z zemljišči in hišami v mestu in okolici. Zemljiškokupna komisija zaznamuje v tem mesecu že nad 100 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost nad 7 milijonov dinarjev. V zemljiški knjigi so bili med drugimi zaznamovani naslednji prenosni lastnine:

Vdova poštnega kontrolorja Ema Kovačičeva je juristu P. Rutarju prodala hišo za Gradom št. 11, spadajočo pod vl. št. 11 k. o. Poljansko predmestje za 111.000 din. Mestna hran. ljubljanska je prodala mizarju Franu Kokalju in njegovi ženi Marjeti, Tržaška c. št. 52 parc. št. 1241/1 in 1241/4 k. o. Zg. Šiška za 42.000 din. Prav v Zgornji Šiški ljudje radi kupujejo stavbne parcele ob živahnih prometnih žilah, kjer je svet, ki je bil pred vojno prav poceni, pridobil veliko vrednost in so tam stavbne parcele nad 50 din m². Marija Savine, posestnica in trgovka v Vodleah pri Cerkljah na Gorenjskem je kupila od Zivice Marije parcelo št. 439/19 k. o. Petrosko predmestje I. del v izmeri 294 m² za 23.500 din. Tvrdka I. Knez d. d. v Ljubljani je v Spodnji Šiški parcelirala ogromen zemljiški kompleks. Zasebnik Josip Fabjančič in njegova soproga Hosana sta kupila več parcel v k. o. Spodnja Šiška v skupni izmeri 679 m² za 37.345 dinarjev. Posestnik Ivan Lazar je prodal Mafaldi Jermančičevi hišo št. 10/14 na Glincah za 105.500 din. Posetnik Anton Sorn z Brezje pri Dobu je kupil od Ivana Obreze hišo št. 44 v Ber-

ampak da le prezidavajo. Skoraj v vsaki ulici zlasti v središču mesta na najbolj prometnih krajih kar po vrsti prezidavajo, posebno razne trgovske lokale. Tam prebijejo zid in dobe večji prostor, ondi zazidajo nerodno levo, drugod pretolčejo prednjo steno in namestijo vanjo velike izlozbe, da bi dale lokalno modernejši in odličnejši videz. Teh kratkotrajnih »flikarij« kakor jim pravijo meščani, je prav izredno mnogo v letošnji sezoni. Ljudje nimajo denarja za večje zidave, pa se morajo zadovoljiti kar z manjšimi adaptacijami starega.

Večja zavednost bi bila vsekakor na mestu

Prav radi se Slovenci trkammo na junaška prsa in govorimo o zavednosti, praktično pa se marsikdaj vedemo drugače. Te dni se je na primer zgodilo, da je ugleden državni zavod v Ljubljani oddal velika popravljalna dela podjetju, ki po splošnem ljudskem prepričanju našemu narodnemu mišljenju in zavesti ni niti najmanj naklonjeno. Povrh vsega pa je po istem prepričanju to podjetje v svojih cenah še mnogo dražje kot naše cenene in razen tega solidne domače tvrdke.

Pa še nekaj. Človek si zdajle poleti rad malo oddahne na kakšnem senčnatem vrtu ob vrčku piva. V Ljubljani ima tak večji ali manjši vrt skoraj vsako znatnejše gostinsko podjetje. Nerodno pa dirne marsikoga napis, ki mu priporoča kakšno posebno okusno okrepčilo, ki pa ni sestavljen v pravilnem jeziku. Tako se je že preneki, ki ga je pot zanesla v prijetni vrt solidne restavracije, spotaknil ob tale neokusni napis: »Ne žalite probati moje specialitete«. To ni ne slovensko ne hrvaško, ampak nekakšen »tajčepohrustni«!

neckerjevi ulici za 74.000 din. Soproga plesarskega mojstra Marija Brunčičeva je kupila od trgovca Antona Mencingerja in Marije Mencingerje dve parceli št. 94/3 in 71/1 k. o. Sempetrsko predmestje I. del v skupni izmeri 368 m² za 150.000 dinarjev. Prav v tem predelu mesta so stavbne parcele zelo drage in so napredaj od 100 din m² navzgor. Na Barju je svet drugače še prav poceni in tam prodajajo parcele po zelo nizki ceni. Jakob Zalaznik je za svoja otroka nedl. Tomaž in Jakobino kupil od Alojzija Planinška hišo št. 12 v Pleternikovih ulici za 600.000 din. Prav drage so parcele v tako imenovanem Kapučiškem predmestju.

Drobne iz Kranja

Začetek gradnje dveh važnih javnih zgradb. V začetku meseca junija je začelo gradbeno podjetje inž. Pretnar iz Ljubljane z deli za razširitev vsavkega mostu v Kranju. Dela te gradnje bodo ovirana, ker ni mogoče zapreti prehoda skozi ta most, ki veže Gorenjsko z Ljubljano ter Kranj s postajo. Za prehod je sedaj cestice zoženo, zato opozarjamo avtomobiliste, da počasi vozijo po mostu, ker je velika nevarnost za nesrečo. — Pred tednom je začelo podjetje Karel Kavka iz Ljubljane graditi novo kopališče v Strašči dolini pri Kranju. S temi gradbenimi deli podjetje zelo hiti, ker bi rado, da bi bilo kopališče v glavnem gotovo do arde avgusta.

V ječi si je zažgal obleko. V včerajšnjem »Slovenskem domu« smo poročali o komediji, ki jo je priredil v ponedeljek na ulici pijani berač iz Velesovega. Zvedeli smo, da se aretirani berač tudi na policijski nikakor ni hotel vdati v usodo »arestanta«. Pri zaslišanju ni hotel prav odgovorjati na vprašanje, le to je ponavljal, da noče v ječo, ker smrtno sovraži policijo in orožnike ter ne prenese njihove bližine. Policija je tega svojega »sovražnika« zaprla, toda ta je še čez nekaj minut vpriporil novo komedijo. Od mimoidečega pasanta si je izprosil gorečo cigareto, katero je pa le nekajkrat potegnil, nato pa je dal gorečo »cik« v žep z namenom, da bi povzročil požar. Ko se je obleka na njem vnela, ja je slekel. Sojetnik berača se je zaradi dima zbudil iz pijanosti in začel kričati na pomoč. Takoj so na klice prihiteli stražniki in pogasili obleko. Berač je najprej hotel narediti samomor na ta način, da bi zgorel. Ko ga je pa ogenj preveč pekel, je slekel obleko misleč, da se bo v dimu zadušil.

Poidimo na tabor v Zagorju

V nedeljo, 25. junija vabi Zagorje ob Savi na velik tabor. Pridite ta dan vsi, ki se zavedate, da imamo do dediščine naših očetov skupno dolžnosti. Pridite vsi, ki se zavedate resnosti časov in cenite napore naše mladine, da se Zagorje v celoti vključi v slovensko skupnost. Prireditev, ki se je udeležijo Fantovski odseki in Dekliški krožki Zagorskega okrožja ter vseh bližnjih odsekov iz drugih okrožij, je celodnevna. Pokroviteljstvo je

Jesenški železničarji bodo le prišli do nove stanovanjske hiše

Jesenice, 20. junija.

Pretekli ponedeljek se je vršila anketa, na kateri so razpravljali o zgradbi nove stanovanjske hiše za železničarje na Jesenicah. Znano je, da se morajo železničarji voziti v službo iz oddaljenih krajev: iz Bohinjske in Gornje savske doline in iz spodnjih krajev, kar gotovo ni dobro za izvrševanje njihove težke službe. Vsi ti bi radi prišli na Jesenice, ko bi dobili stanovanje v bližini svojega službenega mesta. Obstaja pa še vedno velika stanovanjska mizerija in pomankanje družinskih stanovanj.

Denar za zidavo poslopja bo dal sklad za zgradbo hiš železničarjem, ki je bil osnovan še za časa, ko je bil dr. Korošec prometni minister. Gradbeno zemljišče bo dala na razpolago železniška uprava, ki ima v posesti več stavbnih parcel. Na tej anketi se je razpravljalo predvsem za prostor, ki bi bil najbolj primeren za zgradbo, zlasti da bi bila v skladu z regulacijskim načrtom jeseniške občine. Upamo, da bo v kratkem prišlo do pričetka gradnje in da ne bo prišla kakšna nepredvidena zapreka, ki bi preprečila to potrebno stanovanjsko akcijo za železničarje.

Iz Cerknice

Cerknica, 21. junija.

Naš kraj in vso Notranjsko je včeraj pretresla žalostna novica, da je v ljubljanski bolnišnici po hudi operaciji na ledvicah umrl Janez Lovko, po d. Vrdjan iz Cerknice. Huda bolezen, ki ga je dajala že dolga leta, a je odhod na operacijo odlašal iz meseca v mesec, ga je vzela rodbini, domu in vsemu kraju.

Pokojnik je bil pristni primer pravega Notranjca, ki sta ga skopa zemlja in etiska v mladosti pogladi v tujino, v Ameriko, kamor je šel prvič l. 1905., drugič pa 1913. Toda brž ko je mogel, se je zrel in skušen vrnil v rojstni kraj ter živel tu v delu za svoj dom in za druge. Bil je poštenjak, vzgleden gospodar, mož, čigar preudarna beseda je vedno zalegla in odločujoče pomagala ob vsaki priliki, pa naj je bilo to pri političnem, organizacijskem, gospodarskem ali prostvetnem delu, pri poravnavanju sporov ali pri pobudi za nove reči.

Pokojnik je bil od leta 1934. načelnik hranilnice in posojilnice in je plodna obnovitev tega največjega denarnega zavoda na Notranjskem v veliki meri zaslug njegove preudarnosti in pametnega dela. Bil je občinski odbornik, odbornik v krajevni organizaciji JRZ, pri Kmetijski podružnici in Kmetijski zadruzi. Ta je prav za prav njegovo delo in je v najhujših časih krize pomagala lajšati stisko obmejnega prebivalstva s tem, da mu je oskrbovala poceni žito in moko in druge potrebščine.

Pokojnik Lovro je bil mož, kakršnih na Notranjskem žal ni na izbiro, njegov odhod se bo hudo poznal v cerkniškem življenju, če že ne omejnomo bolečine, ki jo bo ta izguba prizadela ženi in hčerki ter ogromnemu številu njegovih znancev in prijateljev po vsej Notranjski. Umrli je mož, čigar življenje in delo je bilo vsem vzgled in bo ostalo zapisano v kraju, za katerega je delal! Njegovo rodbino naj tolaži Bog, njemu pa naj bo lahka domača zemlja!

18 ameriških rojakov je prišlo obiskat staro domovino

Ljubljana, 21. junija.

Z dopoldanskim jeseniškim brzovlakom, ki je imel nad pol ure zamude, se je danes pripeljal v Ljubljano 18 ameriških Slovencev iz Clevelanda. V domovino so prispeli pod vodstvom g. Kolandra.

Na ljubljanskem glavnem kolodvoru je skupino izselencev pozdravil najprej izseljenški komisar Fink, nato pa v imenu župana in mestne občine magistratni svetnik dr. Brilej. V imenu Rastavelove družbe je rojake pozdravil pravnik g. Miklič in jim izrekel priščno dobrodošlico. Pri sprejemu sta bila navzoča na Zbornico TOI podpredsednik g. Ivan Ogrin ter za Tujskoprometno zvezo dr. Žižek.

Za prisrčen sprejem se je v imenu rojakov zahvalila gdč. Maričeva, nakar so vsi odšli v kolodvorsko restavracijo, kjer so bile izrečene nekatere zdravice.

Izseljenci, ki so se pripeljali danes dopoldne v staro domovino, so povečini doma z Iga, Preserja in logaškega okraja.

prevzel g. minister Snój, ki se bo prireditve tudi udeležil. Kratek spored je sledeč:

Dopoldne: Ob tri četrti na deset spreved po Zagorju; ob desetih masa v župni cerkvi; po maši zborovanje.

Popoldne: Ob pol štirih telovadni nastop.

Skrivnost smrtne megle

- >Ali bi prevzeli to nalogo?
- >Da, sprejemem to nalogo.
- >Ste si tudi v svesti nevarnosti, ki jo to nalogo pomeni?
- >Popolnoma.
- >Pa bi radi kljub temu?...
- >Kljub temu.

Ta kratki in jedrnat razgovor se je odigral v sobi newyorškega policijskega ravnatelja Lenglena. Dva moža sta si stala drug drugemu nasproti. Prvi, načelnik policije, zastavni, sivo-lasi petdesetletnik, se je z nervoznimi rokami poigraval z gumbi na svoji uniformi; drugi, komaj tridesetletni mladi mož v civilni obleki, s trdimi, odločnimi potezami na obrazu, je stal vzravnan pred njim. Njegov obraz ni izražal niti razburjenja, niti napetosti, le resni pogled njegovih jekleno sivih oči je kazal na to, da si je bil tudi sam v svesti usodnega pomena svojih odrezanih besedi.

»Izvolite prosim še enkrat sesti, Mr. Devorny,« je dejal šef policije po kratkem molku in pokazal na usnjati naslonjač nasproti pisalni mizi.

»Poslušajte, Mr. Devorny,« je začel Lenglen znova, potem, ko sta se zložno utaborila na stolah. »Nekako pred letom dni smo prejeli iz Buffala pomembno brzjavko od Scotta, enega naših mlajših in najbolj prebranih uradnikov.« Mr. Lenglen je listal po spisih, ki so ležali pred njim. »Tu je. Glasi se: — Prišel po naključju na sled široko zasnovanemu zločinu. Takoj sedem v letalo za New York. Pričakujte poročilo.« — Brzjavka je prispela nekaj ur pred koncem uradnega službenega časa. Nekaj tovarišev in jaz smo čakali. Ostali uradniki pa so že odšli. Minevala je ura za uro. Scott ni prišel. Ni ga bilo nikoli več. Njegovo truplo so najli v Buffalu, kakih pet sto metrov od letališča. Zdravniška ugotovitev se je glasila: Smrt zaradi zastrupljenja z neznanim plinom.«

Načelnik policije se je sklonil čez mizo in ponudil Devornyju fotografijo.

»Slika Scotta«, je na kratko pojasnil. Nato je nadaljeval, toda njegov glas je zvenel otožno: »Na zasledovanje smo poslali Fulltona, starega in izkušenega moža. Dva meseca je ugovarjal na vsa vprašanja z lakoničnim — nič —. Ze smo ugovarjali, če naj bi vso stvar opustili, ker ni bilo upa na uspeh. Tedaj je prišlo obvestilo, da so v Chicagu Fulltona našli v hotelu »Elvira« v njegovi sobi mrtvega. Navidez srčna kap. Dejansko pa to ni bila kap. S precejšnjim trudom se je pozneje zdravnikom posrečilo ugotoviti pravi vzrok smrti: Zastrupljenje z neznanim plinom.«

Devorny je mirno poslušal ter ga ni niti z besedico ustavil. Sedajle pa je bliskovito pogledal.

»V kakšnem stanju so našli njegove obleke in prtljago? V redu?«

»V najlepšem redu«, je potrdil Lenglen. »Ničesar ni manjkalo, ničesar, le... iz njegove beležnice je bilo iztrganih nekaj listov.«

»Razumem. Prosim, dalje.«

Načelnik policije je globoko zasopel. Slišalo se je, ko da bi zavzdihnil.

»Ainmiller je nato prevzel zadevo. Ni bil sicer ravno najbolj bistroumen med našimi uradniki, toda bil je samec, in mi... saj razumete...«

»Razumem popolnoma.«

»Minuli so meseci«, je nadaljeval Lenglen s poročilom. »Nobene sledi. Ainmiller se je končno prostovoljno oglašil še za druge naloge, vendar pa tega posebnega primera ni izpustil iz vida. Deset mesecev je minilo. Mislimo, da je zadeva že brezupna, ko...«

Ravnatelj policije je prijel a svojo koščeno roko za pisan list

»To je poročilo službujočega stražnika na 32. cesti v Buffalu: — »Nekako deset minut pred polnočjo sem zagledal moža, ki je šel vzdolž 32. ceste. Večkrat se je previdno ozrl naokrog, radi česar je obrnil nase mojo pozornost. Nenadoma pa ga je dohitel avtomobil, obstal tik ob njem. Dva moža sta skočila ven ter se vrgla nanj. Zdelo se je, da je mož nekaj podobnega pričakoval ter se je takoj postavil odločno v bran. Razvil se je kratek boj. Stelal sem k boreči se skupini, pa nisem mogel zadosti natančno opazovati bliskovitega poteka boja. Začul sem lahen tresk in isti hip se mi je že zavrtelo v glavi. Tako mi je bilo, kakor da bi vdihnil žar razbeljenega železa. Padel sem na tla; zaživgati sem še mogel rezko, nato pa sem izgubil zavest. —«

Lenglen je položil pisani list v stran in poiskal drugega.

»Tule, poročilo stražnika z 31. ceste: — »Tik pred polnočjo sem čul znamenje svojega tovariša. Tekel sem, kakor hitro sem le mogel proti glasu. Kakih trideset sekund po živgu sem slišal strel. Ko pa sem prišel do kraja dogodka, sem našel tovariša nezvestnega. Komaj 40 korakov od njega je ležal s krvjo oblit možki — kakor sem pozneje ugotovil, kriminalni uradnik Ainmiller. Bil sem takoj ob njem. Dih mi je postal težak, toda kakega posebnega vonja nisem začutil. Čudil sem se, da je Ainmiller nosil plinsko masko. Sprva sem zaradi tega tudi mislil, da je morda zločinec, ki ga je tovariš obstrlel. Med tem ko sem iskal na njem rano, je nenadno zahropel. Nato je spravil iz sebe nekaj besed. Govoril pa je tako nerazumljivo, — in zaradi plinske maske se je nerazumljivost še povečala, da sem mogel razumeti le posamezne besede. Te besede so se glasile: — »Našel sled. Tovarna Lammerley. Važno. Važno.« — Besedo »važno« je večkrat ponovil. Zdelo se je, da že ni več prav pri zavesti. Nato je nenadno obmolknil. Ko je prispel zdravnik reševalne postaje, je mogel ugotoviti edine smrt zaradi strela v pljuča.«

Od tu in tam

Belgrajska opera je pretekli teden gostovala z delom svojega osebja ter z baletom v Frankfurtu ob Maini. Po poročilih belgrajskih listov je imela velik uspeh z obema opernima predstavama ter z baletno predstavo »Vrag na vasi«. Takoj nato je ravateljstvo dobilo nove ponudbe za ponovno gostovanje v Nemčiji: za gostovanje v berlinski državni operi, v dunajski državni operi ter v dresdenski operi. Vsega skupaj naj bi dala belgrajska opera 24 predstav, večinoma domačih del. V zameno pa bi prišla v Belgrad gostovat frankfurtska opera z vsemi štirimi deli Wagnerjevega ciklusa iz »Nibelungov«.

Zvočni film v srbsčini in madžarščini bo izdelala družba »Jugoslavija film d. d.« iz Beograda po znani komediji Branislava Nušića »Gospa ministrica«. Doslej so se vsi poskusi domačih jugoslovenskih podjetij, da bi posnela domači zvočni film, izjalovili. Tokrat pa kaže, da bo zamisel uspela, kajti družba je dobila pomoč pri madžarski družbi »Atelje-film« v Budimpešti. Srbsko verzijo bodo igrali belgrajski in zagrebški igralci, madžarsko pa budimpeštanski igralci. Tehnično vodstvo pa bo obkarakisto.

Nevihita je preprečila vlom v blagajno podružnice Našičke d. d. v Andrijevici pri Slavonskem Brodu. Vlomilci so se ponoči splazili v blagajniške prostore in se lotili blaginje, v kateri je bilo več kot 100.000 din. Ta čas pa je nastala silna nevihta, med katero je treskalo. Strela je udarila tudi v bližnji električni vod, da je nastal kratek stik in so luči ugasnile. Vlomilci, ki niso imeli svojih luči, so ostali v temi in pobegnili, preden so blagajno do kraja navrtali ter pobrali denar.

Sama od sebe se je zrušila v Belgradu stara hiša, v kateri so stanovali samo reveži. Brez vnane povoda se je sesedla streha, a zidovi in tramovje je predrlo strop ter se sesulo na glave stanovalcev. Bila je še sreča, da so se stanovalci rešili iz ruševin z veo naglico, pač pa niso mogli rešiti svoje ekonomne opreme. Hiša je bila last nekake belgrajskega prate.

Zaradi eksplozije kapsle stare granate sta našla smrt dva brata kovača Sadik in Amit Zekus iz Ohrida. Za nadomestni del k vozu sta izbrala kapslo stare granate in jo pričvrstila na os. Nekaj krepkih udarcev je zadostovalo, da je prišlo do eksplozije. Na mestu je ostal mrtel Sadik, a njegova brata Amita in Selima so drobci močno ranili. Takoj po prevozu v bolnišnico je umrl tudi Amit. Za tretjega pa je verjetno, da bo ostal pri življenju.

Senzacionalna razprava teče že šest dni pred sodiščem v Šabcu. Kot obtoženec stoji pred sodniškim odvetnik dr. Rosić, ki je bil svoj čas tudi sodnik in celo državni tožilec. Na zatožno klop je prišel zaradi pogostnih zločinov, ki so se dogajali v posavotamnavskem okraju po njegovem prihodu v okraj. Najprej kot sodnik, pozneje pa kot odvetnik je dr. Rosić zbiral okrog sebe propadale tipe ter z njimi teroriziral vse tiste, ki so se upali nasprotovati njegovim naklepom, da bi se uveljavil v politiki. Njegova žena je znala prirediti na domu pojedine, na katere so bili vabljeni samo sumljivi ljudje. Ti so izvrševali zločine po Rosičevem naročilu. Prav do zadnjega so ti sumljivci že bili prijeti in nedavno zaradi drugih zločinov obojeni na dolgoletne ječe, eden pa celo na smrt. Stevilne priče menjavajo svoje izpovedi. Zdi se, da so se zblajali grozjeni Rosičevih prijateljev. Le nekateri vztrajajo pri obtožbah, ki so jih navedli že pred preiskovalnim sodnikom. Za razsodbo vlada med vsem prebivalstvom velikansko zanimanje.

Trgovca z belim blagom je prišla pred kratkim policija v Subotici. Delavec Petrak in njegova žena sta več kot eno leto zvajljala v svoje mreže lahkoverna dekleta pod oblubo, da bodo dobila dobre službe. Čim se je dekle ujelo, že ni moglo več na svobodo. Za male denarje sta jih Petrak prodajala naprej svojim odjemalcem, goštilničarjem in lastnikom sumljivih lokalov. Kmalu po aretaciji Petrakovih je policija prišla tudi štiri goštilničarje v Osijeku, Vukovaru in Kraljevu.

Roko je odgriznil zvedenemu dečku medved v zagrebškem živalskem vrtu. Pod vodstvom svojega učitelja so prišli otroci iz Nove Kapele v Zagreb na izlet in odšli gledat tudi zverine. Najbolj jim je ugaljal šaljivi medved. Deček, ki je bil najbolj radoveden, pa je prišel prav do kletke in pomolil svojo roko. Medved jo je zgrabil in pri zapetosti odgriznil. Dečka so takoj prepeljali v bolnišnico, učitelj pa se je na policiji zagovarjal, češ da ob velikem številu otrok ni mogel nesreče kljub največji pazljivosti preprečiti.

Bogato samotarko, 60 letno staro Ilonko Maršal, so neznan razbojnik ponoril ubili in oropal. Starke je na predvečer smrti sedela s sosedjo pred vrati. Ko pa je zjutraj mlekarica potrkala na okno, se ni odzvala nihče, čeprav je starka redno na trkanje odprla okno in pomolila ven pored. Ko se pa vrata niso odprla do opoldne, so sosedje poklicali policijo. Vsem se je nudil strašen prizor. Starke je ležala zvezana na postelji v mlaki krvi in mrtva. Stanovanje je bilo vse v neredu in razmetano, ker so razbojniki iskali denar. Vse kaže, da so se že čez dan splazili v starkino hišico in čakali ekriti noči, ko so izvršili zločin.

Prireditve, katere dobiček je bil namenjen v podporo poplavljenecem, so zagrebške organizacije priredile predvečernim zvečer v zagrebškem gledališču. Pokrovitelji prireditve je bil dr. Vladko Maček. K predstavi se je zbrala vsa odlična zagrebška družba, številni poslanci HSS, zastopniki konzularnega zbora, pomožni škof dr. Salis-Saewis ter drugi. Ko je pokrovitelj dr. Maček prišel v gledališče, so ga navzoči viharno pozdravili. Prireditve je uspela nad vse pričakovanje, saj bo okrog 100.000 din dobička, katerega bodo razdelile med težko prizadete poplavljenice.

Velik sod, poln najboljšega vina, so ujeli na narasli Savi kmetje iz vasi Navigrad pri Djakovu. Vasečani so bili zbrani ob zaščitem nasipu in s skrbjo opazovali naraslo reko. Nenadejano pa so opazili velik črn predmet, ki je plaval po sredi Save proti njim. Nekateri so odveslali s čolni v sredo reke in ugotovili, da plava velik sod, poln vina. Potegnili so ga na suho, nakar se je začelo veselje: okrog 200 ljudi je pilo, dokler se ni opilo. Vina je bilo okrog 500 litrov.

Vdove, ki je zakrivila smrt svojega moža, niso pustili k pogrebu bolgarskega naseljenci v Subotici. Ivan Svrakov je zaradi nemoralnega življenja svoje žene obupal in se obesil. K pogrebu se je zbrala vsa bolgarska kolonija, le vdove ni bilo nikjer. Hatela je iti za pogrebom, pa ji Bolgari niso pustili. Pa ne samo to. Takoj po pokopu so odšli na sodišče in zahtevali, da se vdova razvedini zato, ker zaradi svojega razvratnega življenja ne zasluži zapustine, ki je vredna okrog četrtilijuna din. Povrh pa so zahtevali, naj oblasti izžene bolgarskega študenta, ki je razdel Svrakovo družinsko srečo.

Oglejte si dobitke loterije rejcev malih živali v ljubljanskih izložbah

Izpred obrtnega sodišča

Strojniki v gradbeni stroki

Kolektivna pogodba z dne 26. maja 1937, ozir. z dne 15. julija 1938, ki je zamenjala prvo, ureja delovne razmere *stavbnega delavstva* v dravski banovini, med drugim določa tudi *mezno tarifo*: a) za gradbeno stroko, b) za tesarsko stroko, c) za ostale kategorije in d) za mladoletne delavce. Prva ima pet, druga pa tri mezdne razrede. Ljubljana spada v I. razred. Za gradbeno stroko je določena za zidarje in tesarje po treh letih od izužitve mezda 5,75—6 din, za pomožne delavce nad 18 let starosti pa 3,75 din na uro; pogodba z dne 26. maja 1937 je predvidevala deloma malenkostno nižjo mezdo. Strojniki niso imenovani niti v prvi, niti v drugi pogodbi. Toliko v pojasnilo, da se bo lažje razumel naslednji primer, ki se je razpravljal pred obrtnim sodiščem.

Tone je bil sprejet pri gradbenem podjetju za navadnega pomožnega delavca. Strokovne izobrazbe ni imel. Pred uveljavitvijo kolektivne pogodbe je prejemal dogovorjeno, pozneje pa v pogodbi določeno mezdo. Po izstopu iz službe je od podjetja zahteval s tožbo znesek 5884 din. V tožbi je navajal, da je bil sicer sprejet v delo kot nekvalificiran pomožni delavec, da pa ga je podjetje zaposlilo kot *strojnika* pri sledečih strojih: centrifugalni črpalci na električni pogon, dvigalnih na električni pogon, betonskem stroju na električni pogon in pri bencinskem motorju s kompresorjem. Opravljal je tedaj dela, kakor vsak *izkušen* strojnik, za katerega predvideva kolektivna pogodba najmanj 5,75 din na uro. Zato sedaj zahteva razliko med mezdo, ki jo je prejemal, in ono, ki mu je pristojala kot *strojniku*.

Kakor že omenjeno, kolektivna pogodba ne omenja *strojnikov*. Izvedenec, ki je sam sodeloval pri sestavi pogodbe, je pojasnil, da so zastopniki delojemalcev predvidevali tudi mezde za *izprašane* strojnike, toda ta predlog ni prodril, ker pri visokih stavbah ne potrebujejo izprašanih strojnikov; ti pridejo v poštev pri gradnji cest pri parnem valjarju, pri kompresorjih in še drugih strojih za vrhno obdelavo cest. Takih strojev pa stavbna

podjetja za visoke stavbe nimajo; stroj, ki ga ima Tone v mislih, ni kompresor. Stroj, kakor jih navaja tožnik, pa lahko streže vsak boljši delavec, ki se temu brez težave priuči; sploh pa je bilo njegovo delo za 50 odstotkov lažje kakor delo drugih ročnih delavcev v istem podjetju. Pač pa se je pri sklepanju kolektivne pogodbe govorilo tudi o izprašanih strojnikih za cestna dela; ker bi pa v vsej banovini prišlo v poštev le kakih deset takih izprašanih strojnikov, se glede njih niso sprejela nikakoli določila v kolektivno pogodbo, ampak se je podjetjem samim prepustilo, da uredi službeno razmerje s takimi strojniki.

Na podlagi tega je Tone tožbo zgubil, njegov priziv je bil zavrnjen.

Sem srednji v vrsti, to je zame sreča. Tovariš jutri raven bo ko sveča.

Športne vesti

O reorganizaciji JNZ. V ponedeljek zvečer je odpotoval v Zagreb in nato v Belgrad ugleden funkcionar ljubljanske nogometne podzveze. Namen tega potovanja je končno urediti tudi vprašanje, kakšno stališče bomo zavzeli Slovenci v našem nogometu. Predstavniki LNP dosedaj niso izrekli nobene jasne besede in naše stališče ni bilo določeno niti napram Zagrebu niti napram Belgradu. Ob izrednem običnem zboru JNZ v Belgradu so bili naši predstavniki sicer navzoči, vendar tedaj ni prišlo do nikakega razčiščenja. Razmere od izrednega običnega zbora JNZ pa do danes pa so se močno izpremenile. Razdor med Zagrebom in Belgradom je postal, lahko rečemo po krivdi Belgrada, še mnogo večji, kakor je bil dotedaj. S strahom smo gledali na razvoj tega spora, ki grozi uničiti pri nas ves nogometni šport. Po zmagi nad Anglijo so v Belgradu začeli gospodariti po svoje in so si dovolili stvari, ob katerih se je zdržnila celo vsa poštena srbska športna javnost. Potovanje predstavnika LNP je v zvezi z vsemi zadnjimi dogodki v našem nogometu.

Iz »Jutrnjega lista« pogledamo naslednje: Slovenci so čez noč spremenili stališče do JNZ. Slovenci sicer tudi od začetka niso bili preveč naklonjeni današnji Zvezi, danes pa so spoznali, da taktika, ki jo je zavzela JNZ ne vodi do nikakega razčiščenja in da v resnici ni drugega izhoda, kakor radikalna reorganizacija nogometnega športa v državi. Prvi predpogoj za to je, da se odstranijo gotovi funkcionarji JNZ in da se ustvari atmosfera, v kateri bo mogoče mirno in pošteno razpravljati o reorganizaciji. Slovenci nadalje zahtevajo, da se ukinejo proti hrvaškim klubom vse sankcije in da se tem klubom da primerna odškodnina. Toliko »Jutrnji list«.

Snoči pa je bila v Belgradu seja JNZ, kateri je prisostvoval tudi predstavnik LNP. Pri tej seji se je tudi razpravljalo o predlogih LNP in SK Ljubljane. Kaj in koliko je pri tem dosegla LNP, bomo pa še poročali.

V Helsinkih je v nedeljo pri atletskih tekmah v teku na 1500 m zmagal Poljak Kuocozinski v času 3.54.4 pred Fincem Sarkamom, ki je bil za dve desetinki sekunde slabši.

V Londonu gradijo stadion za 160.000 gledalcev. Pred nedavnim je bilo na seji Med-

narodnega olimpijskega odbora sklenjeno, da bodo v Londonu XIII. olimpijske igre l. 1944. Angličji smatrajo, da je ogromni stadion v Wimbledonu, kjer je prostora za 104.000 gledalcev, premajhen in so se zato odločili, da bodo ob obali Temze zgradili nov stadion. V tem stadionu bo prostora za 163.000 gledalcev. Pred stadionom bo avtomobilski park za 10.000 avtomobilov. Izhodi iz stadiona bodo napravljeni tako, da bo vsako minuto zapustilo stadion 1000 ljudi.

Razpis mest banovinskih cestarjev

Na osnovi § 31. zakona o banski upravi razpisujem pri okrajnem cestnem odboru v Mariboru tri službena mesta banovinskih cestarjev, in sicer:

1. na banovinski cesti II. reda št. 219 Sv. Lenart — Ščavnica—Cmurek, odsek od km 12.500 do km 18.366;
2. na banovinski cesti II. reda št. 221 Malna—Sv. Jakob—zveza z ban. cesto I. reda št. 23, odsek od km 4.500 do km 9.036 in
3. na banovinski cesti II. reda št. 272 Slov. Bistrica—Sv. Martin na Pohorju, odsek od km 0.000 do km 4.000.

Prosilci za ta mesta morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2. uredb o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let.

Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolekovane prošnje, opremljene s pravnimi in zadostno kolekovanimi prilogi (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, npravnstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obojeni zaradi kaznivih dejanj iz koristoljubja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti, je vložiti najkasneje do 15. julija 1939 pri okrajnem cestnem odboru v Mariboru.

Prav tako se razpisuje pri okrajnem cestnem odboru v Ormožu službeno mesto banovinskega cestarja, in sicer za progo na banovinski cesti št. 1/24 Ormož—Kamenščak—Ljutomer—Gor. Radgona od km 5.500 do km 7.00 in na banovin. cesti št. II/249 Ivanjkevič—Radomerščak—Ljutomer od km 0.00 do km 3.685. Prošnje s pripadajočimi dokumenti je treba vložiti do 15. julija 1939 pri okrajnem cestnem odboru v Ormožu.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0-10	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	760.1	25.0	15.2	91	10	0	12.2	dež
Maribor	759.1	22.5	12.1	70	10	0	—	—
Zagreb	761.4	21.0	15.0	90	10	NE ₁	4.0	dež
Belgrad	760.7	25.0	17.0	90	10	SW ₁	—	—
Sarajevo	761.5	24.0	14.1	80	10	0	1.0	dež
Vis	760.1	15.0	15.0	90	10	SE ₂	—	—
Split	761.1	25.0	16.1	80	5	S ₁	—	—
Kumbar	759.9	24.0	17.1	80	4	NE ₁	—	—
Rab	761.3	22.0	17.1	80	6	0	—	—
Dubrovnik	759.4	24.0	15.1	70	2	NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno, spremenljivo in toplejše vreme. Ponekod bo tudi deževalo.

Koledar

Danes, sredo, 21. junija: Alojzij.
Četrtek, 22. junija: Ahacij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Eden najlepših izletov v bližnji okolici je izlet v St. Vid nad Ljubljano. Ta izlet priporočamo vsem ljubljancem za nedeljo dne 25. t. m. zvečer. Takrat pohiti namreč v St. Vid pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske, ki bo priredil v veliki dvorani Prosvetnega doma St. Vidčanom in vsem prijateljem tega lepega kraja koncert najlepših in najbolj izbranih mešanih zborov ter narodnih pesmi. Vstopnice po cenah od 10 din navzdol so na razpolago v trafikah Kautman v St. Vidu.

Danes ob četrta na 7 bo v mali Filharmonični dvorani produkcija komorne šole, na kateri bodo nastopili: Loger Edita, Gregorc Jurij, Jeraj Oti, (trio), dalje Ravnihar Adolf, Praprotnik Štefan, Poljanšek Ivan in Peš Rudolf (4 čelisti). Nato: Gunzek Mihael, Roš Anton in prof. Turšič Ivan, (2 klarinete, 1 fagot), k sklepu še godalni kvartet: Ječabek, Zalokar. Žizmond in Praprotnik. Začetek ob četrta na 7 drevi v mali Filharmonični dvorani. Prihodnja produkcija bo v četrtek 22. v veliki Filharmonični dvorani in zadnja v ponedeljek 26. ob četrta na 7 ravnotam.

Zatekel se je pes, jazbečar. Lastnik ga lahko dobi pri g. Kežljarju na Zalokarjevi cesti št. 9. Prosvetno društvo Trnovo. Drevi ob pol 21 se vrši v društveni dvorani Karunova ulica skupni sestanek vseh članov Prosvetnega društva, Fantovekega odseka, Dekliškega krožka, Dramatskega odseka in Moškega odseka. Udeležba vseh je strogo obvezna. Odbor.

Razgla. Krajevni šolski odbor v Radvanju razpisuje oddajo slikarskih in plesarskih del v notranjih šolskih prostorih v Radvanju v skrajšanem roku 14 dni. Priziduje si pravico, oddati dela komurkoli, ne oziiraje se na najnižjega ponudnika. Dela se bodo oddala, če se prav ne zglašijo dovoljno število ponudnikov. Opis dela in potrebna pojasnila se dobi brezplačno pri šolskem upravitelju v Radvanju in je proračune istotam predložiti v zaprtih kuvertah do 12 dne 5. julija 1939.

Radvanje, dne 19. junija 1939.

Krajevni šolski odbor Radvanje.

Ljubljanci imajo še dobro v spominu predstave na prostem, ki jih vsako leto prireja »Prosvetno društvo Trnovo«, kakor na primer »Naša kri«, »Pri belem konjicku«, »Zlatorog« itd. Zlasti zadnja je bila na višku. Letos pa pripravljata igralca družina veseloigro s petjem »Rodoljub iz Amerike«. Ogromen oder s prvovrstno scenenijo osvetljeno z žarometi, bo nudil občinstvu veličasten pogled Predstava, pri kateri sodeluje godba »Sloga« se vrši ob priliki »Kresovanja« v soboto, 24. junija ob 8 zvečer na društvenem prostoru Karunova ul. 14. Predprodaja vstopnic v četrtek 22., petek 23. junija od 19 do 21 in v soboto 24. junija od 14 dalje v društvenem domu.

Ljubljanske občinske davčnine in pristojbine, plačljive za l. četrletje proračunskega leta 1939/40. Lastnike in upravitelje hiš opozarjamo mestno poglavarstvo, da so dospela občinske hišne davčnine (vodarina, gostiščina, kanalska pristojbina itd.) za l. četrletje sedanjega proračunskega leta najpозnejše do 15. maja t. l. v plačilo. Prav tako opozarja lastnike vozil, zavezanih ljubljanski občinski davčnini na vozila, da je dospela ta občinska davčina za isto dobo že 15. aprila t. l. Zato mestno poglavarstvo vabi vse prizadete davčne zavezance, naj poravnajo svoje obveze čim prej, toda vsaj do 30. junija t. l., ker bo moralo mestno poglavarstvo po tem roku izterjati davčne zaostanke prisilno ter pri tem zamudnikom zaračunati 6% zamudne obresti in opominjalne ter rubežne stroške. Z upoštevanjem tega opozorila si bodo davkoplačevalci prihranili nepotrebne stroške.

Gasilska četa Ljubljana-Viž priredi v nedeljo, dne 25. junija 1939 ob treh pred gasilskim domom na Viču veliko tombolo. Glavni dobitki: Motorno kolo znamke »Phänomen«, deset možkih in ženskih koles, nadalje še mnogo drugih krasnih dobitkov za troje in petorke. Cena tablice 3 din. Tablice se dobe pri hišniku v gasilskem domu, prodajalnah in trafikah. V primeru slabega vremena bo prireditve na praznik, dne 29. junija.

Ljubljansko gledališče

Opera: Začetek ob 20.

Sreda, 21. junija: Zaprtlo.

Četrtek, 22. jun.: Zaprtlo. Gostovanje v Trstu: Boris Godunov.

Petek, 23. jun.: Zaprtlo. (Gostovanje v Trstu: Prodana nevesta.)

Zaradi gostovanja ljubljanske opere v Trstu ostane opera ta teden zaprt. Prihodnji teden bodo predstave od ponedeljka do petka. Vrstni red objavimo prihodnje dni, vendar pa že danes opozarjamo, da bodo imeli abonenti reda Sreda svoje predstave v ponedeljek 26. junija, v torek 27. junija bo gostoval Christy Solari v »Traviatu«, predstava bo v dobrodelni namen po želji slavnega gosta samega. V sredo, na Vidov dan, bo slavnostna predstava »Boris Godunov«, obenem bo tudi to spominna proslava v počastitev skladatelja Borisa Musorskega. Na praznik v četrtek bo gledališče zaprtlo, v petek 30. t. m. pa bo predstava za red četrtek

HRANILNICA IN POSOJILNICA V CERKNICI PRI RAKEKU sporoča žalostno novico, da je bil nenadno poklican pred božjo sodbo njen dolgoletni in zaslužni odbornik in načelnik, gospod

Janez Lovko

posestnik, občinski odbornik, podpredsednik Prosvetnega društva v Cerknici, član okrajnega kmetijskega odbora, itd.

Pokojniku, vzornemu katoličanu, kremenitemu poštenjaku, zavednemu Slovencu, ki je vse svoje sposobnosti posvetil delu za blagor svojega kraja in notranjskih rojakov, bomo ohranili nepozaben spomin.

Cerknica pri Rakeku, dne 21. junija 1939.

Odbor

Najdovršenejša gorska železnica na svetu

V dveh urah od Garmisch — Partenkirchena na vrh Zugspitze

Gorska železnica, ki vodi od Garmisch-Partenkirchena na 2.966 m visoko goro Zugspitze, najvišji hrib v stari Nemčiji.

Naravno je, da je človek začel graditi železnico najprej tam, kjer je bilo zanj najmanj ovir in kjer bi mu tudi največ koristila, t. j. v ravnini. Tu so vlaki takorekoč v svojem pravem »elementu« in morejo razviti svojo silo, kolikor je pač dozdaj dopustil tehnični napredek. To je človeku uslišala tudi prastara želja, da bi mogel priti v čim hitrejšem času v oddaljene kraje. Danes so temu prišlo na pomoč tudi druga prometna sredstva, avtomobili in letala. Že leta 1936 je nemški električni vlak dosegel na ravni progi bajno hitrost 208 km na uro, hitrost, ki je bila do danes komaj še kdaj dosežena. Ker pa je človek s svojimi uspehi, pa čeprav so še tako sijajni, še vedno nezadovoljen, se ni zadovoljil tudi samo s tem, da bi mu železnica služila samo v ravninah. Sklenil je z njo premagati tudi hribe.

Ko je spoznal vse ugodnosti, ki mu jih nudi železnica, niti najvišje gore niso mogle temu pogrniti meje, preko katere vlaki ne bi mogli več voziti. Jasno je, da se vlak ne more z isto hitrostjo vzpenjati v hrib, kakor drvi po ravnini, na drugi strani pa je potrebna tudi večja pogonska sila. Zato so se pri vsaki graditvi gorske železnice inženirji prizadevali v prvi vrsti, da bi zmanjšali vzpon, pri tem pa na vsak način progo podaljšali. Pri gorskih železnicah so začeli graditi predore, zavoje in serpentine, pri tem pa do kraja izkoristili pokrajinske doline. Razumljivo je tudi, da je graditev takšnih višinskih železnic od sile draga. Pri gorskih, torej pri čisto turistovskih železnicah, ki vodijo samo na posamezne gorske

predele do krajev, kjer so zimskošportna tekmovališča ali gorska zdravilišča, se morajo po večini uporabljati druge poti.

Nemci pišejo, da je najdovršenejša gorska železnica na svetu tista, ki vodi od Garmisch-Partenkirchena na 2.966 m visoki hrib Zugspitze. To železnico je zgradila v letih 1929 in 1930 nemška električna družba »AEG«. V svojem spodnjem delu je ta, 18,5 km dolga železniška proga zgrajena kot čisto normalna železnica z največjim vzponom 37 m na kilometer. Pravo gorsko progo, ki se začne pri Baderseu, pa je možno premagati samo z močno lokomotivo »AEG«, ki na tem strmim delu potiska pred seboj dva osebna voza. Na tem delu proge more vlak voziti le s hitrostjo 9 km na uro. Pri postaji Riffelries, v višini 1.650 m se začne 4,5 km dolg predor, v katerem se proga enakomerno vzpenja za 250 metrov. Predor, ki so ga zgradili z velikimi napori, varuje železnico pred gorskimi plazovi, snežnimi viharji, pred skalami, ki bi se odtrgale kje v višini. Predor in proga na zobe se končujeta 2.650 m visoko, pri postaji Scheefernerhaus. Odtod dalje se računa tretji del te slovite gorske železniške proge. To je 730 m dolga zračna žična vzpenjača, ki vodi 280 m visoko do vrha Zugspitze. Voznja od Garmisch-Partenkirchena, kjer je bila leta 1936 zimska olimpijada in kjer bo tudi prihodnje leto, do vrha Zugspitze traja približno dve uri in je nadvse slikovita.

Moderni potniški promet je osvojil v veliki meri tudi hribe. Na stotisoče ljudi gre poleti in pozimi v ta vzvišeni gorski svet, da se tam odpohajo in se posvetijo športu. Gorske železnice, ki prevažajo turiste v hribovite pokrajine, zadovoljivo opravljajo svojo nalogo, predvsem zato, ker uporabljajo za te vlake najmodernejše lokomotive. Pred nedavnim so izdelali petsto električno lokomotivo, ki more doseči v ravnini in na ravni progi hitrost 225 km na uro. Uporabili jo bodo tudi pri gorskih železnicah. Pravijo, da bi ta lokomotiva brez pomoči drugih lokomotiv z lahkoto premagala celo strmino Brenerskega prelaza ob nemško-italijanski meji.

Nogavičasti čevlji

Ne samo za planince in prijatelje zimskega ali kakšnega drugega športa, pač pa tudi še za marsikoga drugega, je včasih res težko najti takšne čevlje, da bi človeka v vsakem pogledu zadovoljili. Pa če imate še tako dobro šivane čevlje, kakršne je bilo pač dozdaj možno smatrati za najboljše, vendar vam odpovejo, čim jih voda do-
dobra premoči. In če turist s svojimi čevlji ni zadovoljen, potem ga tudi še tako lepa gorska narava ne gane prav preveč, o čemer se je pač mogel prepričati v hribih vsak, ko ga čevlji na primer ožulili. Iz Leipziga pa zdaj poročajo, da je tud temu zlu prišel konec. Izumili so neke vrste čevlje, ki človeku ne bodo niti v najmanjši meri prizadejali zgornjih omenjenih nevednosti. Takšne čevlje bodo razstavili na lipskem velesejmu od 27. do 31. julija. Izumil jih je nek čevljar iz bivše Avstrije. Izumitelj jamči, da vanje ne pride niti kapljica vode, pa čeprav še tako dežuje. Ti čevlji imajo obliko nogavic in so seveda iz usnja. Razen zgornj, kjer človek vtakne vanje nogo, nimajo nikjer niti najmanjše odprtine. Podplati na zgornji del niso pribiti ali prišiti, pač pa nalepljeni. Imajo pa še to posebnost, da je med zgornjim delom in podplatom debelejša plast plutovine, zaradi česar je tudi hoja v takšnih čevljih lahka in prožna. Izdelujejo jih kot elegantne polčevlje, to se pravi nizke čevlje, ali pa tudi za planince.

Nemci o Muzeju kneza Pavla

Znana umetniška revija »Die Kunst«, ki izhaja v Berlinu prinaša v svoji 22. in 23. številki uvodnik o muzeju kneza Pavla. Članek pravi med drugim: Če je pojem »Kneževih umetniških zbirk« bil vezan v glavnem na 16. in posebno na 17. in 18. stoletje, se bo moralo to naziranje, kakor kaže, v naših dneh spremeniti. Mecenstvo ljubiteljev in poznavalev umetnosti, ki vpliva na narodno kulturno življenje ni morda, kakor so v 19. stoletju mislili samo vprašanje časti in moči, ampak tudi vprašanje volje za kulturo mladih narodov. S tega stališča je treba gledati začetke Medicejev in burgundskih knezov in mladih bogatih industrijcev konec 19. in v začetku 20. stoletja. Veekako smo veljali kot pomemben kulturno-zgodovinski pojav, da knez namestnik države, v zgod. umetniškem pogledu v novejšem času ni igrala vodilne vloge v razvoju evropske umetnosti, iz lastnega nagiba in z velikimi žrtvami ter z visokim evropskim okusom daje svojemu narodu zbirko umetnin, katerih pomen je danes sega čez državne meje. Nj. Vis. knez namestnik Pavle, ustanovitelj, svetovalec in velikodušni pokrovitelj belgrajškega muzeja, ki se imenuje po njem, je ta pojav, ki spominja na preteklost. Ne nesprotuje, ampak narobe, potrjuje novo zgodovinsko pojmovanje odgovornosti do celote, ki ji pravi mecen in prijatelj kulture dolguje svojememu narodu. Knez namestnik Pavle je dal jugoslovanskemu narodu, je dal Belgradu muzej, ki ima že danes evropsko ime. Muzej je v skladu s duhom današnjega časa, dve nadstropji zavzemajo sodobni mojstri, med njimi mnogo jugoslovanskih umetnikov. Občudovanja vreden je okus tega kneževskega mecenarstva. V muzeju kneza Pavla je bistven sestavni del antični oddelek z mnogimi dragocenimi starinami, najdenimi na jugoslovanskih tleh in nazadnje srednjeveška zbirka. Tako je Nj. Vis. knez namestnik s tem muzejem v dejanju potrdil, točnost dejstva, da imajo tudi narodi jugovzhodne Evrope izpolniti svoje evropsko poslanstvo.

Novo sredstvo za gašenje požara

V nemških kemičnih tovarnah so začeli izdelovati novo sredstvo za gašenje požara. To sredstvo se imenuje »Epyrol« in ga v Nemčiji tudi že uporabljajo, predvsem v industrijskih podjetjih, kjer bi ogenj, če bi izbruhnil, naredil gotovo mnogo več škode, kot pa kje drugod. Novo sredstvo za gašenje požara je neke vrste mešanica soli. Če ta mešanica raztopimo v vodi, s katero gasimo, je takšno gašenje dosti bolj učinkovito, kakor če bi na ogenj zlivali samo navadno vodo. Predvsem se kaže učinkovitost tega najmodernejšega gasilnega sredstva v tem, ker preprečuje vsako nadaljnje tlenje ožganih stvari. Ni se torej treba bati, da bi na kraju, kjer so gasili z »epyrolo«, ponovno izbruhnil požar, ker se sem pa tja včasih tudi zgodi, če gasilci prezgodaj odidejo s pogorišča. Dozdaj smatrali to sredstvo za najučinkovitejše od vseh. Niti v Nemčiji se ne morejo povsod, kjer izbruhne požar, posluževati tega sredstva pri gašenju, in se morajo pač, kot drugod, še vedno zadovoljiti z navadno vodo. »Epyrol« najbrž tudi ni najcenejši, da bi ga mogli uporabljati povsod. V poštev pride gotovo le za kakšno večja industrijska podjetja. Pri nas bi bili za zdaj zadovoljni že s tem, če bi imeli vsaj povsod dosti navadne vode, saj se dostikrat po naši deželi zgodi, da prihihi na kraj požara kar več požarnih bramb z najnovejšimi motornimi brizgalnicami, vode pa v bližini ni nikjer. Kaj nam pomagajo še tako moderne brizgalne, »Epyrol« in vesa še druga najnovejša sredstva za gašenje požara, ki so jih ali jih še bodo izumili, če pa ponekod nimajo ljudje niti sredstev, da bi napeljali vodo, da bi jo imeli vsaj za kuhinjsko porabo, če že ne za gašenje ognja.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 21. junija: 12 Mandoline in balalajke (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Radijski šramel — 14. Napovedi — 16. Mladinska ura: Tujski promet in šolska mladina, poučna igra (A. Adamič), izvajajo član rad. igr. družine — 18.40 Kulturna slika Novega mesta, II. del (g. Jože Gregorič) — 19. Napovedi, poročila — 19.40 Nac. ura: Drina (Mladen Djurič) — 20. Prenos iz ljubljanske opere v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar), v II. odmoru: Napovedi, poročila

Drugi programi

Sreda, 21. junija: Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 20 Ljubljana — Praga: 20.30 Plesna glasba — 21. Ork. konc. — 23. Češka gl. — Bratislava: 20.20 Ork. konc. — 21.10 Igra — 22.15 Bolgarska gl. — Sofija: 19. Goudnova opera »Faust« — Varšava: 21. Chopinova skladba — Budimpešta: 20. Igra — 22. Novejša madžarska glasba — 23.30 Gg. ork. — Trst-Milano: 17.15 Plesna gl. — 21. Kwartet — 21.40 Igra — Rim-Bari: 21. Letalska godba — Dunaj: 20.15 Stajerski večer — Berlin: 20.45 Simf. konc. — Vratislava-Lipso-Monakovo: 20.15 Zab. in plesna gl. — Köln-Stuttgart-Frankfurt: 20.15 Zab. konc. — Beromünster: 19.50 Črniške igre — Strassbourg: 20.45 Filharmonični koncert

Drobne novice

10.000 industrijskih podjetij v USA je pripravljenih takoj izdelovati strelivo, je danes izjavil pomočnik vojnega ministra Louis Johnson na seji ameriškega posvetovalnega sveta. Govoril je tudi o industrijski pripravljenosti za varnost in dejal, da so zastopniki vojnega ministrstva pregledali več ko 20.000 podjetij. Našli smo razne olajšave pri produkciji, kar nam je potrebno za vojaške namene. Končni načrt produkcije so dobile izbrane tovarne, ki bodo takoj začele izdelovati strelivo ko dobe nalog za to. Dobile so že več »pripravljalnih naročil«, da se industrija že v mirnem času pripravi na svoje naloge v vojni. Vojno ministrstvo misli, da se bodo prihodnje leto ta naročila še pomnožila. S temi varnostnimi ukrepi je končal Johnson, se skušamo pripraviti boljše, kakor smo bili kdajkoli pripravljeni v svoji zgodovini.

Od 25. do 30. septembra t. l. bo v Bremnu prvi mednarodni tobačni kongres, ki ga skliceta mednarodna centrala za tobak v Rimu in kongres mednarodnega društva za proučevanje tobaka v Bremnu.

Letalska družba »Imperial Airways« poroča, da že grade novo vodno letalo, ki bo nadomestilo letalo »Conemara«, katero je sinoči zgorelo. To bo 24 tonsko vodno letalo, ki bo imelo najmodernejše aparate.

Osrednji statistični urad je objavil podatke o popisu prebivalstva. Po teh podatkih je štela 31. maja t. l. Italija skupaj z Libijo 44.2 milijona ljudi.

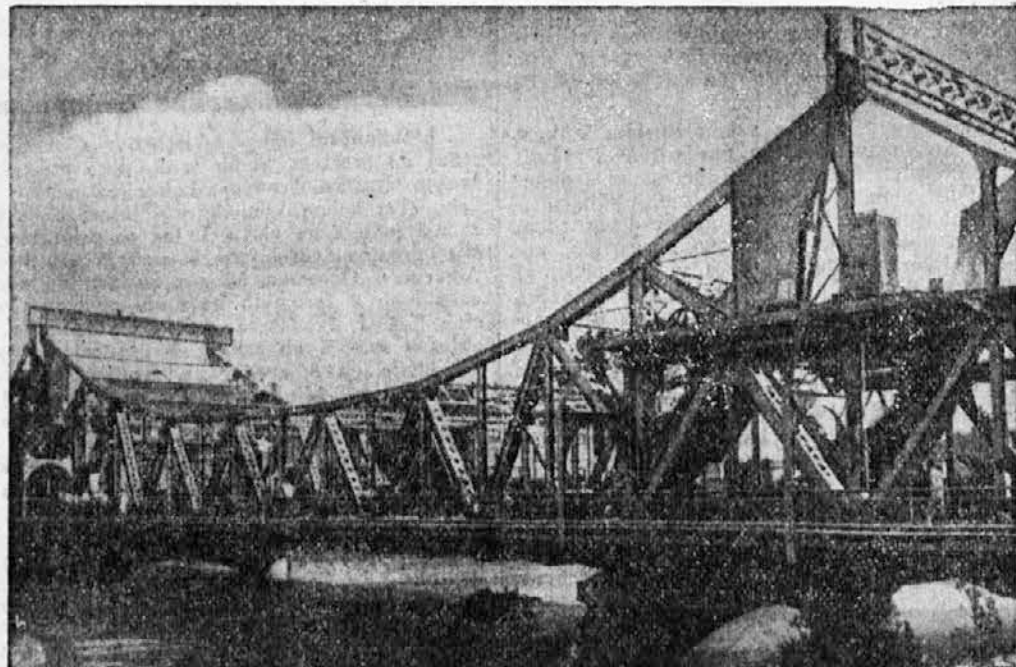

Nemški metalce bomb.

Učinkovito zdravilo proti morski bolezni

Potovanje po morju je dostikrat vse drugo preji, kot zaželeni oddih, in tudi pri potovanju v letalom se človek, ki mu je takšno potovanje nekaj novega, kar nič dobro ne počuti. Vsakomur, kdor se je kdaj vozil z ladjo ali letalom, je znan občutek, ki mu ga je povzročila takojmenovana morska bolezen. Ta bolezen pa se ne prime sama tisti, ki si sempatija včasih ob nedeljah morejo privoščiti kakšno krajše potovanje z ladjo ali letalom, pač pa tudi onih, ki so že dokaj poti prepluli ali preleteli. Čeprav je dozdaj že precej točno ugotovljeno, kakšna je prav za prav ta bolezen, ki ji je morje posodilo ime, vendar da prav pred kratkim še vedno niso našli uspešnega sredstva proti njej. Neprestane spremembe v telesnem ravnotežju imajo za posledico znane pojave, ki dostikrat nastopijo tudi tedaj, če se človek dolgo časa vozi z vlakom ali avtomobilom. Proti morski bolezni so dozdaj uporabljali nekatera sredstva, ki pa so ta bolezen samo ublažila, ne pa jo tudi čisto odpravila. In ta blažilna sredstva imajo dostikrat tudi druge nezaželjene pojave za posledico.

V nemških laboratorijih »Bayer«, kjer proizvajajo razna zdravila, sredstva, pa so pred kratkim našli tudi zdravilo proti morski bolezni, vsaj tako beremo v nemških časopisih. Kakor pravijo ta poročila, je novo sredstvo za zdravljenje morske bolezni silno uspešno. Ne samo to, da vsakega, ki ga je prijel morska bolezen, takoj pozdravi, pač pa ima tudi to moč, da potnik, ki se vozi z ladjo ali leti z letalom, te bolezni sploh ne dobi, če pravočasno uporabi sredstvo, imenovano »latinekim izrazom »coffeminal compositum«. Prenese ga tudi še tako občutljiv železdec. Proizvajajo ga v Elberfeldu v Nemčiji. Tisti, ki dosti potujejo z ladjami in letali in ki jih neprestano muči ta presneta morska bolezen, gotovo želijo, da bi ta poročila iz Elberfelda ne bila samo reklama.

Most, preko katerega se pride na angleško posest v Tienčinu.

Courtney je zbrane pilote ošinil s kratkim pogledom, potem je stopil pred nje tako da je stal v sredi pred vrsto. Potegnil je iz žepa listek ter začel brati: »Jutri na vse zgodaj je treba izvesti napad na nemško oporišče Soulet. Delo je precej nevarno in je zanj potreben en dober pilot.«
Počakal je, da bi videl, kakšen učinek bo kratka novica imela na zbrane letalce. Nihče se ni ganil, nihče ni trenil z obrazom.
Po kratkem premolku je Courtney »prašal: »Kdo se oglasi prostovoljno.«
Zdaj ni bilo treba čakati odgovora. Še preden je Courtney dobro končal, je že stopil iz vrste Scott, naglo in odločno, kakor da se boji, da bi ga kdo morda ne prehitel.
Courtney je na tistem pričakoval, da se bo oglašil prijatelj, ki je bil čase za tako smrtno nevarno nalogo ravno

dosti obupan. Toda ni mu bilo do tega, da bi pri tem blaznem poskusu izgubil življenje ravno Scott.
Zato se je naredil kakor da ga ne vidi ter naglo stopil proti nekemu drugemu pilotu, ki se je tudi pripravil da se oglasi. Toda Scott je stopil za Courtneyem, ga potegnil za roko ter dejal na glas:
»Jaz pojdem.«
Courtney ga je pogledal kakor da mu ne verjame. Scott pa je ponovil še enkrat:
»Jaz hočem.«
Zdaj je Courtney dejal:
»Dobro.«
Scott je vprašal na kratko:
»Kdaj in kako.«
Courtney je segel v žep in potegnil iz njega papir:
»Tu imaš navodila. Odletel boš pred zoro. Danes imaš še nekaj ur, da se lahko pripraviš.«

36 Scott je pozdravil po vojaško ter stopil med pilote, kakor da se ni zgodilo nič posebnega, čeprav se je zdaj morda priglasi za let v smrt...
Courtney in major Brand sta hitro pustila pilote in odšla v poveljniško pisarno. Tam sta se še nekaj časa pogovarjala o vseh rečeh, ki so se tikale letališča, življenja v oporišču in nalog, ki so jih letalci že opravili ali pa jih bodo še morali.
Ko je major Brand odhajal v glavno poveljstvo, se je smehljaj. Njegova pot sem ni bila zastoj. Vse je dobro opravil.
Toda Courtneyu je bilo drugače. Ko je major odšel, se je nenadno začutil strašno osamljenega in potrtega. Hudo mu je bilo za Scotta. Ni se mu bilo posrečilo, da bi ga bil kako zadržal, da se ne bi bil priglasi za ta nevarni polet. Komurkoli bi bil lažje dal zapoved za tako delo kakor pa njemu, toda naneslo je tako, da ga je zadela tudi ta težavna, strašna naloga.
Stotnik se je izgubljal v mračnih mislih, ki so se vse končavale v eno željo: Da bi bila zapoved, ki jo je zdaj moral dati edinemu najboljšemu prijatelju, sploh poslednja zapoved, ki jo je dal.
Courtneyu je bilo po samotnem premišljanju huje in huje. Prijemala ga je skušnjava, da bi segel po steklenici in kozarec, kakor tolikokrat, kadar mu je

bilo hudo. Toda vest mu je govorila, da danes tega ne sme in ne sme.
Toda vse eno je malo pil, samo toliko, da bi se pomiril, da bi dobil kako pametno misel.
Počasi je srkal žganje in iskal izhodov.
Kaj naj stori?
Ko je izpil prvi in edini kozarec do dna, je nenadno vstal. Posvetilo se mu je, kaj naj stori in takoj je sklenil, da gre na delo...

VIII.

Ze je bila legla noč in letališče je bilo zavito v gosto črno. Vse luči so bile ugasnjene ali zakrite, samo od točilnic sem se je zdaj pa zdaj zasvetilo, kadar so se odprla za koga vrata in je svetloba skočila skozi odprtino v noč. S svetlobo je planilo na cesto veselo razposajenih letalcev, katerim je plačeval Scott, da so pili kolikor so mogli.
Pozno je že bilo, ko se je veselje v točilnici nehalo in se je Scott odpravil v svojo sobo. Bil je kar nekam preveč vesel za predvečer, kakor je bil nocojčen.
Ko je prišel v svoje zakotje, je poklical starega strežnika ter mu začel deliti različne reči ter zraven briti norec: »Tako fant! Vzemi tole kolonsko vodo, da boš lepo dišal pri motorju. Letalec ne sme smrdeti!«

Vojak je gledal gospodarja in ni mogel razumeti, kaj je Scottu. Ni bila samo pijanost, tega je bil strežnik vajen. Moralo je biti nekaj drugega. Nortčava gospodova darežljivost ga je spravljala v zadrego.

Scott je začel potem naročati vojaku, naj to in ono pripravi, zavije, odda na pošto. S kljukastimi pijanimi črkami mu je pisal naslove za posamezne zavoje.

V vojaku se je zdaj oglašila skrb, kaj je za gospodom. Kaj za zlomka namerava? Saj je tako, kakor da bi se mu bilo zmešalo. Jutri pojde res nad Nemce, a to ni vendar nič nenavadnega, saj je letel skoraj vsak drugi dan, toda vedno brez kakšnih ceremonij.
Kaj se morda nalašč ne misli več vrniti?
A še preden je vojak končal razmišljanje, mu je Scott že spet dejal: »Vzemi še to britev. Saj si se tako na skrivaj drgnil z njo.«
Vojak ga je začudeno pogledal in vprašal:
»Pa — saj jo boste potrebovali, ko se vrnete.«
Scott se je zakrohotal in zamahnil z roko:
»Od danes naprej si bom pustil brado.«

Naročajte »Slovenski dom« !